

21. november 2013

Olje- og energiminister Tord Lien
Olje- og energidepartementet

Velkommen som minister – utfordringer fra Naturvernforbundet

Naturvernforbundet vil ønske deg velkommen som olje- og energiminister. I dette brevet oppsummerer vi våre forventninger til den nye regjeringen og deg som olje- og energiminister.

Naturvernforbundets hovedinnspill:

- Norge må gå i front for å redusere utvinningen av olje og gass. Ledende klimaforskere anslår at 4/5 av de allerede oppdagede fossile energiressursene må bli liggende, for at vi skal ha sjanse til å nå målet om å stabilisere den globale temperaturøkningen til maksimum 2 grader. Derfor må det ikke åpnes nye områder for olje- og gassleting på norsk sokkel, og kullutvinningen på Svalbard må avvikles.
- Regjeringen må utarbeide en nasjonal energiplan for et nullutslipps- og lavenergisamfunn med grep som sikrer energieffektivisering og at den frigjorte og den fornybare energien erstatter den fossile, og som tar hensyn til naturmangfold, folkehelse og landskap.
- Energieffektivisering må være øverste prioritet i energipolitikken. Elsertifikatene må erstattes av en ordning som i stedet stimulerer til energisparing og energieffektivisering. Den nye fornybare energien som trengs, må primært komme fra energi vi frigjør.
- Naturvernforbundet ser med stor uro på mange av de planlagte vind- og vannkraftprosjektene rundt om i landet. Vi står i fare for å miste umistelige naturverdier dersom utbyggingspresset fortsetter i samme tempo. Det må sikres at utbygginger ikke går på bekostning av verneområder, store sammenhengende naturområder med lite inngrep, prioriterte og utvalgte naturtyper, prioriterte og rødlistede arter og områder med store landskapsverdier.
- Den fornybare energien må brukes i Norge slik at utslippene kuttes, og overskuddskraft bør eksporteres gjennom eksisterende kabler og indirekte gjennom energiintensive varer og tjenester.
- Fornybar energi må erstatte fossil energi i alle sektorer gjennom blant annet høyere avgifter på fossil energi.

Redusert oljeleting - ingen oljeboring i sårbare områder

Det er gledelig at regjeringen har gitt et tydelig signal om at oljeindustrien ikke skal få slippe til i de sårbare havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, Jan Mayen, iskanten, Skagerak og Mørefeltene. Ved å la hensynet til verdifull natur, fiskeri, reiseliv og klima komme foran kortsiktige oljeinteresser, har regjeringen tatt et første skritt i arbeidet med å omstille Norge fra å være en fossilnasjon til en fornybarnasjon. Det viktigste regjeringen kan gjøre for å få ned klimagassutslippene i Norge og resten av verden, er å redusere utvinningstempoet på norsk sokkel.

Det vil dessverre ikke skje dersom regjeringen holder et forutsigbart og høyt tempo i tildelingen av nye områder for petroleumsaktivitet, slik det står i regjeringsplattformen. Vi ber deg som olje- og energiminister om å lytte til verdens klimaforskere og regjeringens egne fagetater og sørge for redusert oljeleting.

Klimaforskere har vist at 4/5 av verdens kjente reserver av olje, kull og gass må bli liggende under bakken, for at vi skal klare å unngå de mest dramatiske konsekvensene av klimaendringer. Den rødgrønne regjeringen har overkjørt regjeringens egne faginstanser i Miljødirektoratet (tidligere Klima- og forurensningsdirektoratet og Direktoratet for naturforvaltning) og i fire av fem tilfeller lyst ut blokker til oljeindustrien mot ekspertenes anbefalinger. Vi håper at den nye regjeringen viser ansvarlighet og følger de faglige rådene som gis i forbindelse med de ordinære konsesjonsrundene. Ordningen med tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO), såkalte modne områder, bør avvikles.

Vi oppfordrer olje- og energiministeren til å ta initiativet til en offentlig utredning med en plan for avvikling av norsk petroleumssektor. På denne måten kan du for ettertida bli den ministeren som sparket i gang overgangen fra det fossile til det fornybare samfunnet.

Energieffektivisering må være øverste prioritet i energipolitikken

Den mest miljøvennlige strømmen er den som ikke brukes. Olje- og energidepartementet har tidligere konsentrert innsatsen om produksjon av energi. Vi håper du kan bli en minister som setter energisparing på dagsordenen. FNs klimapanel og Det internasjonale energibyrådet peker på energieffektivisering som det viktigste tiltaket for å få ned klimagassutslippene.

Naturvernforbundet har lenge påpekt at det må settes et ambisiøst mål for frigjøring av energi i byggsektoren, og at det trengs økt støtte til alle de som vil bidra. Vi er svært fornøyd med at regjeringen nå vil gjøre noe med begge deler. Arbeidet må inkludere flere departementer, særlig Olje- og energidepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Miljøverndepartementet.

Det er tidligere gjennomført flere utredninger som viser at sparepotensialet i bygninger er stort, blant annet Lavenergiutvalget og Arnstad-utvalget. I forbindelse med behandlingen av fjorårets klimamelding foreslo også Høyre at: "Det settes et nasjonalt mål for energieffektivisering i Norge på 10 TWh innen 2023, sammenlignet med 2012-nivå." Når regjeringen sier at det skal fastsettes et ambisiøst og kvantifiserbart nasjonalt mål for energieffektivisering, forventer vi at det vil ligge på nivået i forslaget til Høyre og de tidligere utredningene fra Lavenergiutvalget og Arnstad-utvalget.

I samarbeidsavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre framgår det at det skal innføres et skattefradrag for ENØK-investeringer i hjemmet. Det er bra. Men det er veldig viktig at ordningen kommer på plass så snart som mulig. Aktørene i markedet frykter at kundene nå vil vente med å gjennomføre tiltak til støtteordningen er innført. Dersom dette ikke skjer snarest, kan månedene framover bli svært tøffe for dem som tilbyr løsninger innen energisparing. Naturvernforbundet mener at støtten til energisparing bør være minst like høy som støtten til energiproduksjon, og at en slik ordning må erstatte dagens elsertifikater.

Utfasing av fossil energi

I dag er det ikke mangel på energi som er årsaken til at utfasingen av fossil energi går sakte, men mangel på tiltak og virkemidler. Fornybar energi kan erstatte fossil energi i transport-, industri-, energi- og byggsektoren. Vi håper regjeringen sørger for å få på plass virkemidler som fremmer utfasing av fossil energi i alle sektorer. Hovedgrepet bør være å gjøre det dyrere å forurense ved å øke prisen på utslipp av klimagasser og støtte omstilling til fornybar energi.

Naturvernforbundet har jobbet for utfasing av oljefyring lenge og er svært fornøyd med at den nye regjeringen trapper opp innsatsen på dette området. Naturvernforbundet forventer at forbudet mot oljefyring kommer på plass så snart som mulig, og at det sikres at alle offentlige bygg med fossil oppvarming i stedet kan varme opp byggene sine med fornybar energi innen 2018, slik regjeringserklæringen sier.

Energimelding og fornybarutbygging

Naturvernforbundet har tidligere etterlyst en helhetlig energimelding og synes det er positivt at denne nå kommer. Energimeldingen må ta grep som sikrer energieffektivisering og at den fornybare energien erstatter den fossile, og som tar hensyn til naturmangfold, folkehelse og landskap. Naturvernforbundet vil gjerne bidra i arbeidet med energimeldingen og håper vi blir involvert.

Elsertifikatene har ført til det største presset på sårbar norsk natur siden de store kraftutbyggingenes tid. Vi registrerer et kappløp om subsidiene til utbygging og godkjenning av naturinngrep over hele landet, for eksempel vindkraftplaner med konsekvenser for naturverdier, friluftsliv og reindrift. Alle prosjekt som nå har fått konsesjon, gir grunn til å være restriktiv på naturens vegne i den videre behandlingen. Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren har advart mot at de tematiske konfliktvurderingene og nasjonale miljømålene overkjøres. Naturmangfoldloven og vanddirektivet tillegges liten vekt, og vurderinger av samlet belastning er fraværende.

Naturvernforbundet ber olje- og energiministeren sørge for at det gjennomføres regionale vurderinger av den samlede belastningen ved alle forslag om utbygging av fornybar energi. Dette er krav som naturmangfoldloven stiller. Utbygginger må ikke gå på bekostning av nasjonalparker og andre verneområder, store sammenhengende naturområder med lite inngrep, prioriterte og utvalgte naturtyper, prioriterte og rødlistede arter og områder med store landskapsverdier. Utbygginger må ikke føre til at forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer ikke kan bli nådd. Det må igangsettes en nasjonal kartlegging av naturverdier og naturmangfoldet i Norge, og det trengs mer forskning på konsekvensene ved energiutbygginger.

Avslutning

Vi ønsker deg lykke til i arbeidet og bistår gjerne til at vi får en så god energipolitikk som trengs.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Lars Haltbrekken
leder